Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2026–2027

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

267

Vragen van het lid **Ceder** (ChristenUnie) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over *het statement van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN over de «crackdown on fundamental freedoms» in Uganda* (ingezonden 14 september 2026).

Antwoord van Minister **Berendsen** (Buitenlandse Zaken) en van Minister **Sjoerdsma** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 5 oktober 2026).

Vraag 1
Wat is uw reactie op het statement van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN van 30 juli 2026 over de «crackdown on fundamental freedoms» in Uganda?[1]

Antwoord 1
Het kabinet deelt de zorgen van de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten over de toenemende restricties op fundamentele vrijheden in Oeganda en onderschrijft diens oproep aan de Oegandese overheid om zich te houden aan verplichtingen onder de Oegandese Grondwet, het Afrikaans Handvest en internationale mensenrechtenverdragen.

Vraag 2
Bent u bereid om de in het statement genoemde mensenrechtenschendingen publiekelijk en in niet mis te verstane bewoordingen te veroordelen, zowel bilateraal als in multilateraal verband? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2
De mensenrechtensituatie is onderdeel van de doorlopende gesprekken die Nederland met Oeganda voert. Nederland heeft zorgen over de ontwikkelingen breed geuit en tot op het hoogste niveau. Het kabinet kiest ervoor, ook op basis van gesprekken met het Oegandese maatschappelijke middenveld, om dit in bilaterale gesprekken te doen en niet publiekelijk.

[1] Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2026, 30 juli). *Uganda: Crackdown on fundamental freedoms*. https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/07/uganda-crackdown-fundamental-freedoms/

ah-tk-20262027-267
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2026

Ook in multilateraal verband worden de toegenomen restricties op fundamentele vrijheden veroordeeld. Zo heeft de EU in januari, na afloop van de verkiezingen in Oeganda, in een verklaring zorgen geuit over het verloop hiervan en de Oegandese autoriteiten opgeroepen de veiligheid van alle politieke actoren te waarborgen. In juli werden naar aanleiding van de sluiting van de *National Media Group* in EU-verband zorgen bij het Oegandese Ministerie van Buitenlandse Zaken geuit. Ook heeft Nederland het afgelopen jaar een bredere groep van gelijkgezinde landen voorgezeten waarin de mensenrechtensituatie werd besproken en de onderlinge inzet werd gecoördineerd.

Vraag 3
Hoe beoordeelt u de rol en de uitspraken van generaal Kainerugaba, die op sociale media onder meer oppositieleider Bobi Wine heeft bedreigd en herhaaldelijk heeft opgeschept over het martelen en gevangenhouden van opposanten, waaronder de veiligheidschef en lijfwacht van Bobi Wine, Eddy Mutwe, en die publiekelijk heeft verklaard dat de veiligheidsdiensten oppositieleden hebben gedood?

Antwoord 3
De toenemende betrokkenheid van het leger in civiele instellingen, zoals benoemd in het statement van de VN-Hoge Commissaris van de Mensenrechten, baart zorgen. De uitspraken van generaal Kainerugaba op sociale media dragen niet bij aan de-escalatie. Dit is met de Oegandese autoriteiten besproken.

Vraag 4
Bent u bereid om, al dan niet in EU-verband, gerichte sancties te overwegen tegen personen die verantwoordelijk zijn voor deze mensenrechtenschendingen?

Antwoord 4
Het kabinet overweegt op dit moment geen sancties, maar verkiest om in gesprek te blijven met de Oegandese autoriteiten en mensenrechtenschendingen in het reguliere contact doorlopend aan te kaarten. Ook blijft Nederland Oegandese maatschappelijke organisaties steunen (zie ook het antwoord op vraag 10).

Vraag 5
Bent u bereid om zich, bilateraal en in EU-verband, in te zetten voor de onmiddellijke vrijlating van Kizza Besigye, die inmiddels bijna twee jaar zonder proces vastzit op een vermeende hoogverraadaanklacht en die eind juli 2026 in kritieke, levensbedreigende toestand op de intensive care belandde na een instorting tijdens zijn rechtszaak? Bent u bereid om bij de Ugandese autoriteiten aan te dringen op toegang tot onafhankelijke medische zorg voor Besigye?

Antwoord 5
De zaak van Kizza Besigye, inclusief zijn medische situatie, is onderdeel van doorlopende gesprekken die Nederland en de EU met Oegandese autoriteiten voeren over de mensenrechtensituatie. Zie ook het antwoord op vraag 2. Nederland blijft door middel van steun aan de *International Development Law Organization* (IDLO) en de *United Nations Office on Drugs and Crime* (UNODC), maar ook lokale organisaties zoals *BarefootLaw*, inzetten op toegang tot het recht, waarbij er onder andere aandacht wordt besteed aan onafhankelijke rechtspraak, tijdige behandeling van rechtszaken en betere omstandigheden in gevangenissen in Oeganda.

Vraag 6
Bent u bereid om binnen de EU te pleiten voor een gezamenlijk, onafhankelijk onderzoek naar het verloop van deze verkiezingen, en voor het koppelen van eventuele EU-steun aan Uganda aan de uitkomsten daarvan?

Antwoord 6
De EU heeft in aanloop naar de verkiezingen van januari 2026 besloten om geen observatiemissie te sturen. De Afrikaanse Unie (AU), de Gemeenschappelijke Markt voor Oostelijk en Zuidelijk Afrika (COMESA) en de *Intergovernmental Authority on Development* (IGAD) hebben wel een gezamenlijke verkiezingswaarnemingsmissie uitgevoerd, die concluderend zorgen uitte over onder andere een ongelijk speelveld, intimidaties en arrestaties, maar weliswaar geen grootschalige irregulariteiten vaststelde. Een waarnemingsmissie van de *Ugandan Law Society* kwam tot vergelijkbare bevindingen. De EU heeft, zoals ook genoemd in het antwoord op vraag 2, middels een verklaring zorgen geuit over het verloop van de verkiezingen en de Oegandese autoriteiten opgeroepen de veiligheid van politieke actoren te waarborgen. Het kabinet ziet daarom geen reden voor een aanvullend onderzoek.

Vraag 7
Kunt u een overzicht geven van de huidige bilaterale samenwerking met Uganda, inclusief lopende trajecten op het gebied van migratie, veiligheid, handel en ontwikkelingssamenwerking? Bent u bereid om de samenwerking, in het licht van bovenstaande, te herzien? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7
Nederland is in Oeganda actief op een breed scala aan beleidsterreinen. Prioritaire thema's voor de Nederlandse inzet zijn met name voedselzekerheid, watermanagement en gezondheid, evenals migratie en het bevorderen van veiligheid en stabiliteit. Zo poogt Nederland bij te dragen aan een stabiel, welvarend en democratisch Oeganda, dat daarmee tegelijkertijd de Nederlandse belangen op migratie, handel en veiligheid dient.
Nederlandse voedselzekerheidsprogramma's zetten zich bijvoorbeeld in voor de verbetering van productie, inkomen en toegang tot financiering voor kleine boerenbedrijven en de versterking van lokale boerencoöperaties. Nederlandse ondernemers kunnen hierdoor hun grondstoffen lokaal inkopen en creëren tegelijkertijd een afzetmarkt voor deze boerenbedrijven.
Op het gebied van migratie ondersteunt Nederland het open beleid van Oeganda ten aanzien van vluchtelingenopvang. Via het Prospects partnerschap wordt bijgedragen aan zelfredzaamheid en inclusie van vluchtelingen en gastgemeenschappen in Oeganda.
De Nederlandse initiatieven op het gebied van het bevorderen van veiligheid en stabiliteit richten zich onder andere op *accountability*, *governance* en maatschappelijke participatie, conflictpreventie, lokale cohesie, en het versterken van de rechtsstaat en gelijk toegang tot het recht, respect voor mensenrechten en conflictpreventie.
Het kabinet acht het stopzetten van de Nederlandse inzet in Oeganda en samenwerking met de autoriteiten vooralsnog niet wenselijk. Hiermee zou Nederlandse steun aan onder andere het maatschappelijk middenveld wegvallen, terwijl die gezien de restricties op fundamentele vrijheden juist van groot belang is. Daarnaast is het kabinet van mening dat de brede samenwerking met Oeganda het juist mogelijk maakt om het gespre k aan te gaan over mensenrechten en fundamentele vrijheden. Zoals in de Beleidsbrief Buitenlandse Zaken aangegeven komt Nederland op voor fundamentele vrijheden wereldwijd en bouwen we aan gelijkwaardige partnerschappen via de Afrikastrategie. Door samen te blijven werken op gedeelde belangen kunnen we effectiever het gesprek voeren over onderwerpen waarover we minder gelijkgestemd zijn.

Vraag 8
Welke waarborgen zijn er om te voorkomen dat Nederlandse steun of samenwerking direct of indirect bijdraagt aan de genoemde mensenrechtenschendingen?

Antwoord 8
Alle programma's en initiatieven die door Nederland gefinancierd worden bevatten uitgebreide waarborgen om ervoor te zorgen dat deze niet bijdragen (direct of indirect) aan mensenrechtenschendingen. Hier wordt door het kabinet, maar ook door uitvoerende partners zelf, doorlopend op gemonitord. Indien er aanwijzingen zijn dat activiteiten direct of indirect bijdragen aan mensenrechtenschendingen wordt dit zorgvuldig beoordeeld. Indien

noodzakelijk kunnen er mitigerende maatregelen worden getroffen, waaronder het opschorten of beëindigen van de financiering. Er is momenteel geen indicatie dat Nederlandse steun of samenwerking direct of indirect bijdraagt aan mensenrechtenschendingen in Oeganda.

Vraag 9
Welke mogelijkheden ziet u om, samen met gelijkgezinde EU-lidstaten, stelling te nemen tegen de geleidelijke uitholling van de rechtsstaat en ter bescherming van fundamentele vrijheden in Uganda?

Antwoord 9
Nederland werkt nauw samen met andere EU-lidstaten om boodschappen over de rechtsstaat en fundamentele vrijheden gezamenlijk te uiten richting de Oegandese autoriteiten, en zal dit blijven doen. Zoals ook benoemd in het antwoord op vraag 2, hebben EU-lidstaten in juli 2026 gezamenlijk hun zorgen overgebracht aan de Oegandese autoriteiten over de sluiting van de *National Media Group* en aangedrongen op heropening. Ook tijdens de EU-partnerschapsdialoog met de Oegandese overheid, die binnenkort moet plaatsvinden, zullen deze onderwerpen aan bod komen.

Vraag 10
Bent u bereid te onderzoeken hoe onafhankelijke steun aan mensenrechtenverdedigers, journalisten en het maatschappelijk middenveld in Uganda kan worden vergroot, mede in het licht van de beperkingen die de «Protection of Sovereignty Act» oplegt aan internationale financiering? Bent u tevens bereid te verkennen hoe Nederland specifiek kan bijdragen aan de bescherming en opvang van Ugandese politieke vluchtelingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10
In de Beleidsbrief Buitenlandse Zaken geven we aan te intensiveren in democratisering en goed bestuur en partnerschappen aan te gaan met het maatschappelijk middenveld. Over de specifieke invulling hiervan wordt uw Kamer binnenkort nader geïnformeerd. In Oeganda geeft Nederland brede steun aan het maatschappelijk middenveld, mensenrechtenverdedigers en journalisten. Daarnaast werkt Nederland momenteel aan extra inzet ter bevordering van betekenisvolle jongerenparticipatie in democratie en beleidsprocessen.
Tegelijkertijd is nog veel onduidelijk over hoe de *Protection of Sovereignty Act* precies zal worden geïmplementeerd en wat de impact hiervan op de Nederlandse en EU-inzet gaat zijn. Nederland volgt de situatie samen met andere EU-lidstaten en onderhoudt hierover doorlopend contact met de overheid en lokale partners.
Ten aanzien van het bijdragen aan bescherming en opvang van politieke vluchtelingen kunnen wij uw Kamer informeren dat de asielaanvraag van een ieder die stelt in aanmerking te komen voor internationale bescherming op grond van het vluchtelingschap op politieke gronden, op zorgvuldige wijze op de individuele merites zal worden beoordeeld in de asielprocedure. Iedere asielzoeker heeft tijdens de asielprocedure recht op opvang.